

Γεωργία

ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ

ΤΕΥΧΟΣ 05 | ΜΑΪΟΣ 2020 | ΤΙΜΗ 1,50€

agrotypus.gr

ΜΗΝΙΑΙΟ
περιοδικό
του Αγροτύπου
για τον
αγρότη!

ΝΕΑ ΤΙΜΗ
1,50€

ΠΑΤΑΤΑ

Αντιμετώπιση της φθοριμαίας

ΚΕΡΑΣΙΑ

Προβλέψεις ΦΕΤΙΝΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ

ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΣΤΙΣ ΑΓΟΡΕΣ
Νοτιοανατολικής Ασίας

ΕΛΙΑ

ΕΠΙΚΑΙΡΗ ΕΝΑΡΞΗ ΔΑΚΟΚΤΟΝΙΑΣ

ΚΗΠΕΥΤΙΚΑ

Αντιμετώπιση Tuta

ΜΟΝΙΛΙΑ

ΚΑΙ ΠΙΔΙΟ ΣΤΗΝ ΚΕΡΑΣΙΑ

ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΙ
ΜΕ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ
ΤΙ ΠΡΟΒΛΕΠΕΤΑΙ

ΛΙΠΑΝΣΗ

Εδαφολογικές ή φυλλοδιαγνωστικές
ΑΝΑΛΥΣΕΙΣ;

ΖΙΖΑΝΙΟΚΤΟΝΑ

Πρόληψη και διαχείριση ανθεκτικότητας

ΕΛΑΙΟΛΑΔΟ

Εργαλεία προώθησης

- Αιγοπροβατοτροφία: Σε κρίσιμο σταυροδρόμι
- Ο Φώσφορος στη δένδροκομία
- *Drosophila suzukii* σε οπωρώνες κερασιών
- Διαβρώτικα: Είναι αναγκαίοι οι ψεκασμοί;

- Αμπέλι: Ποικιλία Ασπροούδι
- Πρόβειο τυρί Πεκορίνο Ρομάνο
- Μικρά & Ενδιαφέροντα
- Τα στραβά και ανάποδα του μήνα

Η επιστήμη πιο κοντά στην πράξη

ΑΓΡΟΤΥΠΟΣ

Οι Ισχυρισμοί Υγείας σαν ένα εργαλείο προώθησης

Μπορούν να βοηθήσουν το ελαιόλαδο;

Η επισήμανση των τροφίμων γίνεται ολοένα και πιο περίπλοκη από νομική άποψη, καθώς ενσωματώνει μεγάλο αριθμό πληροφοριών. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει θεσπίσει λεπτομερείς κανόνες για την επισήμανση, κάτι που δείχνει τη βαρύτητα που έχει για την προώθηση του προϊόντος. Στο συγκεκριμένο άρθρο επιλέχθηκε το ελαιόλαδο ως παράδειγμα, αναλογιζόμενοι τη σπουδαιότητα για μια μεσογειακή χώρα όπως η Ελλάδα και για την αποδοχή του ως προϊόν.

Μ. Κρημνιανιώτη

Οικονομολόγος ΕΟΕΣ ΕΥΞΕΙΝΗ ΠΟΛΗ

Ευρωπαϊκός Όμιλος Εδαφικής Συνεργασίας

Ε. Πετρίς

Οικονομολόγος.

Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Εξέλιξης και Ολοκλήρωσης

Ισχυρισμοί Υγείας στην ετικέτα

Η ετικέτα πρέπει να ικανοποιεί την ανάγκη του καταναλωτή ή το ενδιαφέρον του για υγιεινή διατροφή, καθώς και το ενδιαφέρον του για τα συστατικά και την προέλευσή τους. Οι πληροφορίες για τις διατροφικές αξίες είναι σημαντικές και υποχρεωτικά πρέπει να εμφανίζονται στην ετικέτα και να χρησιμοποιούνται για την παρουσίαση, την εμπορία και τη διαφήμιση των προϊόντων, με σαφή τρόπο, ο οποίος θα είναι ακριβής και ουσιαστικός για τον καταναλωτή.

Οι πληροφορίες για τα τρόφιμα δεν πρέπει να αποδίδουν σε οποιοδήποτε τρόφιμο τις ιδιότητες πρόληψης, αγωγής ή θεραπείας οιασδήποτε ανθρώπινης ασθένειας, ούτε να αναφέρονται σε τέτοιες ιδιότητες (εξαιρέση φυσικά μεταλλικά νερά και τα τρόφιμα ειδικής διατροφής). Οι εν λόγω αρχές ισχύουν και στη διαφήμισή τους και στην παρουσίαση των τροφίμων, σχήμα, μορφή, υλικό συσκευασίας κλπ.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει θεσπίσει λεπτομερείς κανόνες για την επισήμανση. Ωστόσο, οι πληροφορίες σχετικά με τους ισχυρισμούς για τις θρεπτικές και υγιεινές ιδιότητες έχουν το δικό τους νομικό πλαίσιο. Φυσικά, στην προκειμένη περίπτωση, η βασική διάταξη είναι ότι οι ισχυρισμοί δεν πρέπει να παραπλανούν τον καταναλωτή. Ωστόσο, σε πολλές περιπτώσεις σε διαφορετικά κράτη μέλη στο παρελθόν διαπιστώθηκε ότι οι διατάξεις αυτές θα μπορούσαν να είναι ανοιχτές σε διαφορετικές ερμηνείες.

Ως «ισχυρισμό επί θεμάτων υγείας» αναφέρεται κάθε ισχυρισμός που δηλώνει, υπονοεί ή οδηγεί στο συμπέρασμα ότι υπάρχει σχέση μεταξύ ενός τροφίμου ή συστατικού του και της υγείας. Επιτρέπονται μόνον εφόσον περιλαμβάνονται οι εξής πληροφορίες:

- Δήλωση που να επισημαίνει τη σπουδαιότητα μιας ποικίλης και ισορροπημένης διατροφής και ενός υγιεινού τρόπου ζωής
- Η ποσότητα του τροφίμου και ο τρόπος κατανάλωσης που απαιτούνται ώστε να επιτευχθεί το ευεργετικό αποτέλεσμα που δηλώνει ο ισχυρισμός
- Δήλωση προς τα άτομα που πρέπει να αποφεύγουν την κατανάλωση του τροφίμου και
- Κατάλληλη προειδοποίηση για τα προϊόντα που ενδέχεται να αποτελούν κίνδυνο για την υγεία σε περίπτωση υπερβολικής κατανάλωσής τους

Πότε δεν επιτρέπονται;

- Όταν υπονοούν ότι μπορεί να επηρεαστεί η υγεία από τη μη κατανάλωση του τροφίμου
 - Όταν αναφέρονται στο ρυθμό ή την ποσότητα απώλειας βάρους
 - Όταν αναφέρονται σε συστάσεις μεμονωμένων ιατρών ή επαγγελματιών στον τομέα της υγείας και άλλων ενώσεων
- Συνεπώς ισχυρισμοί υγείας εξαιρουμένων εκείνων που αναφέρονται στη μείωση του κινδύνου εκδήλωσης μιας ασθένειας, όπως π.χ. στο ρόλο μιας θρεπτικής ή άλλης ουσίας στην αύξηση, την ανάπτυξη και τις λειτουργίες του οργανισμού μπορούν να χρησιμοποιηθούν όταν βασίζονται σε γενικώς αποδεκτά επιστημονικά στοιχεία και είναι ευκόλως κατανοητοί από το μέσο καταναλωτή.

Το υπόβαθρο των ισχυρισμών υγείας στηρίζεται στη λογική που περιγράφεται στον Codex Alimentarius, οι ισχυρισμοί για την υγεία είναι οποιαδήποτε παρουσίαση που δηλώνει, υποδηλώνει ή υπονοεί ότι υπάρχει σχέση μεταξύ ενός τροφίμου ή ενός συστατικού αυτού του τροφίμου και της υγείας.

Πίνακας 1. Κατάλογος των επιτρεπόμενων ισχυρισμών υγείας (κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 432/2012 της επιτροπής

Θρεπτικά συστατικά, ουσίες, τρόφιμα ή κατηγορίες τροφίμων	Ισχυρισμός	Όροι χρήσης του ισχυρισμού
Πολυφαινόλες ελαιολάδου	Οι πολυφαινόλες ελαιολάδου συμβάλλουν στην προστασία των λιπιδίων του αίματος από το οξειδωτικό στρες	Ο ισχυρισμός μπορεί να χρησιμοποιείται μόνο για το ελαιόλαδο το οποίο περιέχει τουλάχιστον 5 mg υδροξυτιροσόλης και παραγώγων της (π.χ. σύμπλοκο ελαιουρωπαίνης και τυροσόλης) ανά 20 g ελαιολάδου. Για να χρησιμοποιηθεί ο ισχυρισμός αυτός, θα πρέπει να παρέχεται στον καταναλωτή η πληροφορία ότι τα ευεργετικά αποτελέσματα εξασφαλίζονται με την ημερήσια πρόσληψη 20 g ελαιολάδου.

Ειδικότερα καθορίζει περαιτέρω τρεις κατηγορίες ισχυρισμών υγείας που περιλαμβάνουν:

- ισχυρισμούς για τη θρεπτική λειτουργία: «ισχυρισμός διατροφής που περιγράφει τον φυσιολογικό ρόλο του θρεπτικού συστατικού στην ανάπτυξη, ανάπτυξη και κανονικές λειτουργίες του σώματος».
- άλλες αξιώσεις λειτουργίας:
 - «Οι ισχυρισμοί αυτοί αφορούν συγκεκριμένα ευεργετικά αποτελέσματα της κατανάλωσης τροφίμων ή του συστατικού τους, στο πλαίσιο της ολικής διατροφής σε φυσιολογικές λειτουργίες ή βιολογικές δραστηριότητες του οργανισμού. οι ισχυρισμοί αυτοί σχετίζονται με τη θετική συμβολή στην υγεία ή τη βελτίωση μιας λειτουργίας ή την τροποποίηση ή τη διατήρηση της υγείας.
 - Ισχυρισμοί σχετικά με τον περιορισμό των κινδύνων για την ασθένεια: «ισχυρισμοί σχετικά με την κατανάλωση ενός τροφίμου ή συστατικού τροφίμου, στο πλαίσιο της συνολικής διατροφής, με τον μειωμένο κίνδυνο ανάπτυξης ασθένειας ή κατάστασης που συνδέεται με την υγεία»

Πως αντιλαμβάνεται η βιομηχανία τροφίμων τους Ισχυρισμούς Υγείας

Η Βιομηχανία Τροφίμων αναγνωρίζοντας ότι αποτελεί ένα σοβαρό εργαλείο προσέγγισης των καταναλωτών, προσπαθεί να βρει συνεχώς νέα δεδομένα για την επίτευξη του σκοπού αυτού. Το ζήτημα πάντα είναι αν υπάρχει πραγματική ανάγκη για την επίκληση ενός ισχυρισμού υγείας. Με το υπάρχον νομοθετικό πλαίσιο, σταμάτησε σε μεγάλο βαθμό να υπάρχει μια συνεχής σύγχυση όσον αφορά στο τι μπορεί να αναφερθεί και τι δεν μπορεί σε μια ετικέτα τροφίμου. Όμως σε καμία περίπτωση ο ισχυρισμός από μόνος του δεν αρκεί για να εγγραφεί κανείς υψηλές πωλήσεις για ένα προϊόν και σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να εστιάζει η βιομηχανία στον ισχυρισμό περισσότερο παρά στον καταναλωτή τον ίδιο. Σε τέτοιες περιπτώσεις χάνεται η καινοτομία από το προϊόν. Από την πλευρά των καταναλωτών σύμφωνα με έρευνες, φαίνεται ότι είναι ιδιαίτερα σκεπτικοί έως καχύποπτοι. Τα κριτήρια του καταναλωτή είναι: το πόσο μου αρέσει ένα προϊόν, η τιμολογία που το παρασκευάζει και μόνο αν δεν μπορεί να αποφασίσει θα δώσει προσοχή στην ετικέτα.

Η περίπτωση των πολυφαινολών στο ελαιόλαδο

Στον Πίνακα 1, φαίνονται οι σχετικές πληροφορίες του εν λόγω ισχυρισμού καθώς και οι προϋποθέσεις και οι όροι χρήσης του. Επιλέχθηκε το ελαιόλαδο ως παράδειγμα, αναλογιζόμενοι τη σπουδαιότητα για μια μεσογειακή χώρα όπως η Ελλάδα και για την αποδοχή του ως προϊόν. Οι πολυφαινόλες του ελαιολάδου παίζουν πολύ σημαντικό ρόλο στην ανθρώπινη υγεία και όχι μόνο, αφού έχει ερευνηθεί και η χρήση τους στη διατροφή παραγωγικών ζώων.

Στην Ελλάδα παράγονται έξτρα παρθένα ελαιόλαδα που αναγράφουν τον εν λόγω ισχυρισμό. Είναι όμως αρκετός ένας ισχυρισμός υγείας για να διευρυνθεί η αγορά ενός προϊόντος;

Ο δρόμος από την παραγωγή του προϊόντος, την έρευνα και την έγκριση του ισχυρισμού είναι πολύ μακρύς και επίπονος. Επιπλέον, στο τέλος του δρόμου δεν έρχεται η επιτυχία, αφού απαιτείται έρευνα της αγοράς στόχου, δράσεις προώθησης, εκπαίδευσης των παραγωγών και οργάνωσης τους. Η παραγωγή ελαιόλαδου για να διαθέτει αυτό την περιεκτικότητα σε πολυφαινόλες, στο επίπεδο που προβλέπει η νομοθεσία, απαιτούνται κατά την παραγωγή συγκεκριμένοι χειρισμοί, τόσο κατά την καλλιέργεια όσο και κατά την ελαιοποίηση.

Περιγραφή και ερευνητικά στοιχεία σχετικά με την χρήση του περιγραφόμενου διατροφικού ισχυρισμού μπορεί κανείς να βρει στον ιστοχώρο του Ευρωπαϊκού Έργου ARISTOIL aristoil.interreg-med.eu, στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Προγράμματος Interreg Med. Περαιτέρω, στην παρούσα φάση βρίσκεται σε εξέλιξη ευρωπαϊκό εκπαιδευτικό έργο, στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος Erasmus+, το οποίο θα αξιοποιήσει τα αποτελέσματα του προαναφερθέντος έργου και θα δημιουργήσει το πλαίσιο μέσα στο οποίο θα εκπαιδεύονται παραγωγοί και ελαιοποιοίτες. Το υλικό και από αυτό το έργο θα είναι διαθέσιμο σε όλους δωρεάν στον ιστοχώρο aristoilcap.eu.

Συμπέρασμα

Δεν αρκεί να ισχυρίζεται κανείς ότι διαθέτει το καλύτερο προϊόν. Ειδικότερα για το ελαιόλαδο μπορεί να το ισχυριστεί οποιοσδήποτε παραγωγός, είτε από την Ελλάδα είτε από την Ιταλία ή από την Ισπανία. Η αναζήτηση με ωραίες συσκευασίας πιθανόν να βοηθά επίσης. Ένας όμως διατροφικός ισχυρισμός, ειδικά σε χώρες που δεν παράγουν το προϊόν και έχουν την δυνατότητα να διαθέσουν χρήματα για την αγορά τροφίμων που επιβεβαιωμένα έχουν «ιδιαιτέρα» χαρακτηριστικά, μπορεί να «ανοίξει» μια αγορά.

Δεν αποτελεί τη μαγική λύση για αύξηση των εξαγωγών που τόσο έχει ανάγκη η χώρα μας. Είναι όμως ένα ακόμα σημαντικό όπλο στην προσπάθεια για διεξόδου σε νέες αγορές. Μια τέτοια περίπτωση δίνει και το στίγμα για το πως μπορεί να αξιοποιηθεί η έρευνα και τα αποτελέσματά της σε ρόλο προώθησης ενός προϊόντος. ■

* Η σχετική βιβλιογραφία βρίσκεται στη διεύθυνση: bibliography.agrotypos.gr, έτος 2020, τεύχος 05.